koklių įgilinta plokštuma, tradicinės keramikos puodų pakraštėliai, tarp jų keletas dekoruotų, atlenkti į išorę arba profiliuoti žiestų puodų pakraštėliai, atlenkti į išorę ir prispausti redukcinės keramikos puodynių pakraštėliai, keletas metalinių dirbinių. Registruoti 92 radiniai, datuojami XVI–XVII a. I puse, puodyninių koklių fragmentai galimai ir XV a. pabaiga.

Kasamo rūsio I ir II patalpose rastos iki rūmų statybos stovėjusio pastato konstrukcijos – stulpai, sumūryti iš akmenų, plytgalių, rišti kalkių skiediniu (1 pav.: 1). Jos statybos laikas neaiškus, kadangi sluoksniai maišyti, supiltiniai, datuojami iki XVIII a. vidurio. Rūsio I patalpoje rastas neaiškios paskirties pamatas su skliautine patalpa po juo (1 pav.: 2), statytas kartu su rūmų P siena. I ir II patalpų Š kampe atidengtos buvusios rūmų krosnies pamatai (1 pav.: 3).

Rūmų pamatai arkinės konstrukcijos, mūryti iš plytų, stulpuose fiksuotos eilės akmenų, rištų kalkių skiediniu. Iš Š ir V pusių prie naujai iškastų rūsio patalpų yra naudojamas rūsys.

Rotušės Sq. 13

In 2012, 33 m^2 was excavated outside the building at Rotušės Sq. 13 and 97.5 m^2 inside, in the S part, at the site of a new basement. The remains of a 17th-century building were discovered in it: columns created using stones and brick fragments bound with lime mortar, a foundation with no clear purpose and a vaulted room under it, and the foundation of a 19th–20th-century heating stove for the palace rooms (Fig. 1). The layers of mixed soil contained fragments of 'pot-shaped' (*Topfkacheln*) and panel (*Blattkacheln*) stove tiles dating to the 16th – first half of the 17th century, and sherds of household pottery vessels.

Mindaugas Bertašius

Aleksoto gatvė 6 (Perkūno namas)

2012 m. spalio–lapkričio mėnesiais tyrimai atlikti Kauno senamiesčio P dalyje, architektūros paminklo Perkūno namo sklype, Aleksoto g. 6. Tyrimai vykdyti įrengiamos pastato V fasado pamato hidroizoliacijos ir keičiamo kiemo grindinio vietoje. Sklypo V dalyje, prie Perkūno namo, iškasta 14 m^2 perkasa, P sklypo dalyje keičiamo kiemo dangos vietoje 150 m^2 plote atlikti archeologiniai žvalgymai.

Tiriama vieta yra Kauno senamiesčio P dalyje, 8 kvartale, Perkūno namo kieme. Tai senoji miesto dalis. Š pusėje kvartalas ribojasi su Rotušės aikšte. Perkūno namas datuojamas XVI a. I puse. XIX a. prie gotikinio pastato buvo pristatytas V priestatas, tokiu būdu pastatas gerokai pailgintas. XX a. 7 dešimtmetyje Perkūno namas buvo restauruotas, nugriautas V priestatas ir atkurti gotikiniai fasadai bei lauko P laiptinė. Tuometinių archeologinių tyrimų medžiaga (D. Zareckienė) yra ne iki galo dokumentuota, tačiau suteikia informacijos apie kultūrinį sluoksnį.

Perkūno namo aplinka ir kvartalo teritorija yra daug kartų tirta archeologų. Pirmieji tyrimai vykdyti 1960 ir 1964 m. (architektė D. Zareckienė ir archeologas K. Mekas), kurių metu iškastas 31 šurfas. 11 tuo metu kastų šurfų patenka į 2012 m. žvalgytą teritoriją, 1 šurfas (5 m ilgio) iškastas prie V fasado pamato. Šiame šurfe įžemis nepasiektas, 2 m gylyje atkasti tik buvusios (ar ketintos įrengti) rūsio perdangos sijų lizdai. Tyrėjai rašo, kad „sluoksniai ties nišelėmis nukasti XIX a. rekonstrukcijos metu". Kituose šurfuose Perkūno namo kieme fiksuotas apie 2,5–4 m storio kultūrinis sluoksnis. XX a.

1 pav. Tyrimų metu Aleksoto g. 6 aptikta apatinė kultūrinio sluoksnio dalis. M. Bertašiaus nuotr.

Fig. 1. The bottom part of the cultural layer discovered during the excavation at Aleksoto St. 6

7 dešimtmetyje restauruojant pastatą visas kiemo paviršius buvo nukastas iki 1,5 m gylio, aplink paliekant aukštesnį paviršiaus lygį. 2007 m. klojant šiluminę trasą atlikti žvalgomieji tyrimai prie Perkūno namo ŠV kampo (M. Bertašius, K. Šeškevičius). Fiksuotas 2,2 m storio kultūrinis sluoksnis (iki Perkūno namo restauravimo buvusio lygio) ir gilesni perkasimai. Sklypo P pusėje 1995 ir 1997 m. atliktų žvalgomųjų tyrimų metu (M. Bertašius) fiksuotas 2–2,6 m storio XIV–XX a. laikotarpio kultūrinis sluoksnis su vertingais archeologiniais radiniais.

2012 m. nedidelėje tirtos perkasos dalyje fiksuoti kultūrinio sluoksnio likučiai – virš įžemio susiklosčiusi apatinė sluoksnio dalis (1 pav.). Visa aukščiau buvusi jo dalis (spėjama apie 2 m storio) yra nukasta žeminant paviršių Perkūno namo restauracijos metu. Galima manyti, kad iki XX a. II pusės rekonstrukcijų čia buvo apie 2,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Šiuo metu yra išlikę iki 40 cm storio apatiniai sluoksniai, arba fiksuoti supiltinai smėlio ir drėgno žvyro su žeme sluoksniai, susidarę kasant duobę pamatams. Dalis supiltinių sluoksnių datuojama XVI a. I puse. Viršuje fiksuotas XX a. 7 dešimtmetyje vykusios restauracijos metu suformuotas permaišytos žemės su griuvenomis ir statybų atliekomis sluoksnelis. Giliau esančiame piltame permaišyto žvyro su smėliu ir degėsiais sluoksnyje rasta XVI a. I pusės buitinės keramikos ir puodyninių koklių šukių bei kitų dirbinių.

Apatinį kultūrinį sluoksnį (pjūviai I ir III) sudaro prie ūkinės krosnies likučių suversti pelenai, giliau esantis permaišyto tamsaus rudo smėlio sluoksnis ir virš įžemio susidaręs pilkšvo smėlio sluoksnis. Šio sluoksnio storis yra apie 8–13 cm, įžemis (rausvai gelsvas smulkus kietas priesmėlis-smėlis) pasiektas apie H_{abs} 25,78 m. Sluoksnyje po krosnies plytomis (pjūvis I) atrasta trikojės keptuvės šukių.

Perkūno namo kieme rekonstruojant kiemo dangą buvo nuardytas grindinys, nukastas paviršinis apie 30 cm supilto grunto sluoksnis. Šiame plote žvalgymų metu archeologiškai vertingas sluoksnis nepastebėtas, nes minėtos restauracijos darbų metu paviršius buvo nukastas per 2 m, išlygintas ir išgrįstas akmenimis. Atlikus tyrimus nustatyta, kad nors Perkūno namo V fasade yra paliktos vietos rąstų perdangai, tačiau rūsys čia niekada nebuvęs įrengtas.

Perkasoje Perkūno namo V pusėje rasta įvairių pamatų likučių. Nustatyta buvusio priestato vieta, tačiau kitų (vidinių) pamatų paskirtis išlieka neaiški. Jie galėjo būti skirti pertvarai ir gamybinės krosnies pamatui įrengti.

Supiltiniame ir natūraliai besiklostančiame sluoksniuose rasti radiniai yra būdingi XV a. pabaigai – XVI a. I pusei. Šie radiniai panašiai datuoja ir Perkūno namo statybą. Paviršiniame sluoksnyje rasta atsitiktinai čia patekusi X–XI a. būdinga pasaginė segė aguoniniais galais.

Aleksoto St. 6 (Perkūnas House)

The investigation site is in the courtyard of Perkūnas House, a well-known architectural monument in the S part of Kaunas Old Town. 14 m^2 was excavated in the W part of the courtyard beside the house. It was determined that restoration work in the second half of the 20th century altered the present-day surface. Part of a roughly 2 m thick layer was dug up at that time. It was determined that only the bottom part, up to 40 cm thick, of the archaeologically valuable layer has survived in places (Fig. 1). It was previously conjectured that a basement had existed on the W side of Perkūnas House, but the original surface was determined to exist at that site, meaning that no basement had ever been created there. The collected finds are characteristic of the late 15th – first half of the 16th centuries. The construction of Perkūnas House also dates to this period.

Mindaugas Bertašius

Vilniaus gatvė 37

Tiriamas sklypas yra Kauno senamiesčio R dalyje, 36 kvartalo viduryje, nutolęs nuo kvartalą supančių Vilniaus, Šv. Gertrūdos ir Gimnazijos gatvių. Sklype esantys pastatai istorinės, architektūrinės ar kultūrinės vertės neturi. Iki XX a. pabaigos sklype stovėjo nedideli sandėliukai. Kvartalo Š, R ir P pakraščiai pradėti užstatyti tik XX a. II pusėje. Greta, V pusėje, stovi buvusios Lietuvos Respublikos Prezidentūros pastatas.

Kvartalas susiformavo po 1847 m. Kauno miesto plano patvirtinimo ir yra vienas vėliausiai suformuotų senamiesčio kvartalų. Iki pat XIX a. vidurio jis buvo tuščias, tačiau pro kvartalą ėjo senasis kelias Vilniaus link. Vėliau, nuo XIX a. vidurio, čia pravesta Peterburgo–Varšuvos trakto dalis.

Iki šiol šioje vietoje archeologiniai tyrimai nebuvo atliekami, tad tyrimų tikslas buvo nustatyti kultūrinio sluoksnio struktūrą, vertę ir storį. Tyrimai vyko 2012 m. spalio–lapkričio mėnesiais. Jų metu iškasti 4 šurfai (bendras plotas 14 m^2). Šurfai išdėstyti tiriamo sklypo V dalyje, nes sluoksnis sklypo R dalyje suardytas klojant įvairias komunikacijas. Dabartinis žemės paviršius tiriamame sklype yra apie H_{abs} 29,35–29,48 m.

Šurfas 1 yra 2,1x2 m dydžio, iškastas sklypo ŠV kampe, prie sklypo tvoros, 50 cm nuo sklype stovinčio namo sienos. Šurfe fiksuoti XIX–XX a. stovėjusių medinių ir mūrinių pastatų pėdsakai, radiniai.

Šurfas 2 yra 2,2x2 m dydžio, iškastas sklypo V krašte, jo PV kampe. Didžioji dalis sluoksnio yra gana vėlyva, susidariusi XIX a. pabaigoje – XX a. Apatinėje sluoksnio dalyje atrasti XVI a. ūkinės veiklos pėdsakai. Išsiskyrė smėlio su pelenais sluoksnis, kur (apie 1,6 m gylyje) išryškėjo ugniavietės pėdsakai – smėlyje matyti pelenai, keramikos šukės, tačiau aiškesnių ugniavietės kontūrų nesimatė. Prie pelenų įdubos dugne rastas sukietėjusių pelenų su smėliu sluoksnis su perdegusių akmenų gabalais. Atrodo, kad ties P šlaitu fiksuota ir sukepusiais pelenais su smėliu užpilta įduba, kuri tęsiasi tolyn į P pusę, už šurfo ribų. Sluoksnyje tarp sukepusių pelenų rasta keramikos šukių, kurios primena keramikos dirbtuvės produkciją (perdegę deformavęsi gaminiai (1 pav.)).

Šurfas 3 iškastas tarp šurfų 1 ir 2. Jo dydis 2,4x2 m. Šurfe fiksuoti vėlyvo užstatymo pėdsakai. V šlaite, ties mūrine tvora, nustatyti keli pamato statybos etapai.

Šurfas 4 iškastas sklypo Š dalyje, prie elektros kabelių skirstymo spintos. Jo dydis 2,2x